

ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ УСПІШНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Досліджено психологічні засади процесу вивчення іноземної мови. Визначено та проаналізовано психологічні фактори, які впливають на успішність вивчення іноземної мови.

Ключові слова: іноземна мова, мова, мовлення, мовний бар'єр, мотивація, інтерес, пам'ять, мислення, робота.

Abstract. The psychological foundations of the process of learning a foreign language have been studied. The psychological factors affecting the success of learning a foreign language have been determined and analyzed.

Keywords: foreign language, language, speech, language barrier, motivation, interest, memory, thinking, work.

Вступ

З початку відновлення своєї незалежності Україна активно торує шлях до європейського економічного, культурного, освітнього простору. Швидкість та якість входження в цей простір у значній мірі залежить від знання українцями іноземних мов, особливо англійської. Але як засвідчує практика, процес якісного засвоєння іноземних мов відбувається дуже повільно. Причиною цього є історичні, світоглядні, педагогічні та, зокрема, психологічні чинники, які потребують дослідження. Метою статті є дослідження психологічних факторів вивчення іноземної мови.

Результати дослідження

На ефективне вивчення іноземної мови впливають декілька головних факторів: 1) мотивація та інтерес до вивчення мови, 2) активна робота пам'яті та мислення, 3) здібності до вивчення мови, 4) співвідношення мови і мовлення при вивченні іноземної мови, 5) мовний бар'єр [1]. Розглянемо кожен із цих факторів.

Мотивація та інтерес до вивчення мови. Існує багато теорій мотивації, на основі яких ми можемо досліджувати мотивацію до вивчення мови.

На нашу думку ефективною є «Теорія справедливості» (модель Адамса) [1]. Вона заснована на теорії соціального обміну, яка стверджує, що ми мотивовані в тому випадку, коли до нас ставляться справедливо і ми отримуємо за свої зусилля справедливу винагороду. Це передбачає, що ми не лише порівнюємо свій внесок із сумою винагороду, яку ми отримуємо, але й порівнюємо їх із тим, що отримують інші за таку саму суму внеску.

Але, хоча справедливість має важливе значення для мотивації, вона не враховує відмінності в індивідуальних потребах, цінностях і характерах, які впливають на наше сприйняття несправедливості. Тому важливим доповненням до «теорії справедливості» можуть бути підходи, які на основі когнітивного аналізу, поведінкового передбачення пояснюють мотивацію з точки зору очікування та кінцевого стану або мети [2].

Що стосується інтересу, то він є різновидом свідомості, що супроводжує, стимулює увагу до процесу, зокрема вивчення іноземної мови. Інтерес до іноземної мови в різних людей може бути зовсім різним. Це, наприклад, може бути інтерес до вивчення іноземної мови з метою підвищення кваліфікації, наукових досліджень, читання першоджерел (філософія, література та ін.), подорожей та ін. Термін «інтерес» також використовується для позначення постійного психічного настрою. Але як би не було визначено суть так зміст явища та поняття інтересу, його особливе значення полягає в тісному зв'язку з розумовою діяльністю [3].

Активна робота пам'яті та мислення. Робоча пам'ять – це здатність чути щось, розуміти й інтерпретувати це, а також використовувати цю інформацію для виконання дій або виконання завдання. Коли нам дають просту математичну задачу («Скільки $3 + 3?$ »), ми використовуємо свою

робочу пам'ять, щоб прослухати задачу, інтерпретувати її, зробити наші розрахунки та надати відповідь. Мовні здібності можуть сильно залежати від цього набору навичок.

Розвиток мови та оперативна пам'ять тісно взаємодіють, і мовні навички значною мірою залежать від оперативної пам'яті. Коли ми розмовляємо або дивимося фільм, ми використовуємо робочу пам'ять, щоб слухати слова, які вимовляються, інтерпретувати їх і зберігати значення чи інформацію, яку ми витягуємо з них. Цей процес відбувається як на звуковому, так і на рівні слова. Рівень звуку означає процес декодування звуків нашим мозком і перекладу цих звуків у слова. На рівні слів наш мозок повинен сприймати слова, розшифровувати їхнє значення та запам'ятовувати їх достатньо довго, щоб виконати будь-яку дію, яка від них вимагається.

У деяких випадках діти, які мають проблеми з оперативною пам'яттю, можуть мати проблеми з увагою або поганою поведінкою. Зусилля, спрямовані на покращення їхньої робочої пам'яті, можуть значною мірою сприяти покращенню поведінки, а також мовленнєвих і мовних навичок і лідерства, що зрештою може призвести до кращого успіху в навчанні.

У когнітивній психології можна виявити тісний зв'язок між навчанням і мисленням, оскільки навички мислення вважаються центральними для когнітивного навчання вищого порядку. Наприклад, концепції навчання на основі моделей часто передбачають процеси мисленнєвого моделювання складних систем з метою мисленнєвих експериментів. Однак можна розглядати навчання без мислення (наприклад, навчання напам'ять або випадково), а також навчання з мисленням для отримання нових знань. Загалом, зв'язок між навчанням і мисленням можна розбити на навчання про мислення та мислення про навчання. Інше розрізнення можна зробити між навчанням через мислення та навчанням мислення. Навчання шляхом мислення стосується конструювання когнітивних артефактів [4].

Здібності до вивчення мови. Здібності до вивчення іноземних мов полягають у тому, що людина вивчає іншу мову без великих труднощів. Але це не означає, що якщо людина не має здібностей до вивчення іноземних мов, то вона не зможе досконало ними оволодіти. Даний аспект впливає на вивчення мови в тому плані, що людина, яка має ці здібності, швидше вивчить мову, аніж та, яка немає таких здібностей. Тому, потрібно починати вивчати іноземну мову з раннього дитинства, навіть якщо в дитини немає здібностей до вивчення іноземних мов [5].

Співвідношення мови і мовлення при вивченні іноземних мов. Мова – суто людський засіб спілкування в житті людини і є системою знаків для передавання, приймання і використання інформації. Мовлення – це акт вживання людиною мови для спілкування. Мовне спілкування (мовлення) між людьми завжди здійснюється якоюсь мовою і підкоряється її законам.

Проблема співвідношення мови і мовлення в процесі вивчення мови є досить складною. Вивчення іноземної мови без ефективного поєднання цих двох компонентів неможливе. Залежно від того, чого збирається навчати вчитель – мови чи мовлення, залежить методика навчання. Нещодавно іноземну мову учням почали викладати починаючи із мовлення. Учні не вчили граматики, не розповідали про структуру мови, в той же час викладачі давали тексти і студенти читали та аналізували самостійно, досліджуючи структуру мови і граматику. Така практика бере початок від датського мовознавця О. Есперсена, який вважав, що навчати мови потрібно тільки через мовлення [6].

Мовний бар'єр. Значною перешкодою на шляху успішного вивчення іноземної мови є мовні бар'єри. Розглянемо найпоширеніші типи мовних бар'єрів.

Володіння: коли хтось, хто погано розуміє певну мову, намагається спілкуватися з кимось, хто розуміє її ідеально, ми кажемо, що між ними існує мовний бар'єр. Хоча може здатися, що цей тип мовного бар'єру є найпоширенішим, насправді це не так, особливо на робочому місці.

Технічний: термін технічний мовний бар'єр використовується для опису ситуації, коли прогалина в технічних знаннях заважає двом або більше людям ефективно спілкуватися один з одним. Технічні лінгвістичні бар'єри йдуть рука об руку з використанням професійного жаргону досвідченими працівниками. Програміст і юрист можуть розмовляти один з одним англійською, але їхній технічний жаргон створює бар'єр, який заважає їм зрозуміти, що говорить інший.

Культура: те, що здається цілком нормальним для людей однієї культури, може здатися дивним людям з іншої культури. Наприклад, для носіїв англійської мови цілком нормально використовувати одне й те саме привітання (наприклад, «Привіт») як у неофіційних, так і в офіційних ситуаціях, тоді як у носіїв японської мови є дуже складна система привітань, яка враховує кілька відтінків офіційності.

Фізичний: Деякі проблеми з мовним бар'єром виникають через фізичні перешкоди, такі як втрата

слуху або заїкання. Такі умови можуть вплинути як на здатність передати повідомлення, так і на здатність зрозуміти сказане.

Всі види мовних бар'єрів, досить складно подолати, проте якщо бути терплячим та працювати над своїми помилками, це стане досить реальним.

Висновки

Досліджені (визначені, проаналізовані) нами в статті фактори, які можуть впливати на успішність процесу вивчення іноземної мови, допоможуть покращити ефективність цього процесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бочарова Д. П. Психологія та пам'ять. Теорія та практика навчання та роботи. Харків: Гуманітарний центр, 2007. 384 с.
2. Зеленін Г. І. Когнітивні механізми засвоєння іншомовних текстів як фактор розвитку професійної компетентності майбутніх інженерів-педагогів: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.03. Харків, 2009. 20 с.
3. Bohn, O.-S. (1986). Formulas, frame structures, and stereotypes in early syntactic development: Some new evidence from L2 acquisition. *Linguistics*, 24, 185–202.
4. Dahlin, K. I. (2011). Effects of working memory training on reading in children with special needs. *Reading and Writing*, 24(4), 479-491.
5. Насігіна О. М. Схильність до вивчення іноземних мов. URL: <http://perevod.kr.ua/uk/11072017-r-shylnist-dovyvchennya-inozemnyh-mov>
6. Мельничук С. А. Моя боротьба за мову. Київ : РАДДЕГУН, 2010. С. 7 – 9

Козюк Юлія Юрїївна – студентка групи УБ-21б, факультет менеджменту і інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: juliakozyk999@gmail.com

Науковий керівник: **Прищак Микола Дем'янович** – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Kozyuk Yulia Yuriivna – student of the UB-21b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: juliakozyk999@gmail.com

Scientific supervisor: **Pryschak Nicholas D.** – Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of Philosophy and Humanities, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa.